

Utbildningsdepartementet

2024-04-16

REMISSVAR

Förslag till ändringar för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären

Ert dnr U2024/00229

Sveriges universitetslärare och forskare (SULF) har tagit del av rubricerad promemoria och lämnar härmed sitt yttrande.

SULF:s övergripande synpunkter

SULF är en fackförening och en professionsorganisation som representerar drygt 22 000 forskare, lärare och doktorander vid högskolor och universitet. Som en central aktör inom den akademiska sektorn i Sverige, har SULF som mål att säkerställa att arbetsvillkor, karriärutveckling och anställningstrygghet för våra medlemmar håller en hög standard och ständigt förbättras. I ljuset av de föreslagna ändringarna för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären från Utbildningsdepartementet, framför SULF följande övergripande synpunkter:

SULF stödjer i grunden initiativ som ökar mobiliteten i den akademiska karriären. Det är dock fundamentalt att sådana initiativ inte skapar ytterligare osäkerhet genom fler visstidsanställningar. Vi ser positivt på möjligheten att förena anställningar mellan högskolan och andra sektorer, vilket kan underlätta karriärvägar och kunskapsöverföring. För att fullt ut stödja detta behöver det säkerställas att det inte skapas negativa konsekvenser för den anställdas socialförsäkringsrättigheter, pensions- och semestervillkor samt trygghet i anställningsformen. Förenade anställningar bör därför endast vara möjliga om det är fråga om tillsvidareanställning med anställning som biträdande lektor som enda undantag.

Förändringar som föreslås måste noga övervägas för hur de inverkar på jämställdhet inom akademin. Det är viktigt att dessa inte oavsiktligt missgynnar kvinnliga lärare/forskare, som redan står inför oproportionerliga utmaningar i karriärutvecklingen på grund av strukturell ojämlikhet, såsom större belastning från oavlönat omsorgsarbete och mindre tillgång till nätverk. SULF anser att det är avgörande att mobilisering för karriärutveckling i tidiga skeden inkluderar aktiva åtgärder för att stärka kvinnor och andra underrepresenterade grupperns ställning inom högskolan.

- SULF tillstyrker förslaget om förenade anställningar
- SULF avstyrker förslaget om att utöka den möjliga tidsgränsen till 7 år

SULF:s synpunkter på förslagen

4.2 Förenade anställningar ska möjliggöras inom alla sektorer och även för biträdande lektor eller en annan anställning som lärare

Promemorians förslag: Tillämpningsområdet för bestämmelsen i högskolelagen om förenade anställningar ska vidgas så att regeringen får meddela föreskrifter om att en högskola får besluta att en anställning vid en högskola ska vara förenad med en anställning utanför högskolan. Bestämmelsen ska, till skillnad från i dag, inte innehålla några förfaranderegler för förenade anställningar.

Bestämmelsen i högskoleförordningen om förenade anställningar ska ändras så att den innebär att en högskola får besluta att en anställning som professor, lektor, biträdande lektor eller en annan anställning som lärare ska vara förenad med en anställning utanför högskolan. Högskoleförordningen ska inte innehålla några bestämmelser med förfaranderegler för förenade anställningar.

SULF:s synpunkter: SULF tillstyrker förslaget om att bredda möjligheterna för förenade anställningar till att inkludera flera akademiska positioner och sektorer. Detta skulle kunna underlätta för övergångar och kunskapsutbytet mellan olika sektorer, och därmed stärka både den akademiska rörligheten och den praktiska tillämpningen av forskning.

Förslaget kan potentiellt stärka samverkan mellan akademi och praktik, vilket är välkommet. Det är dock avgörande att dessa anställningar struktureras på ett sätt som inte komprometterar anställningstryggheten och de sociala rättigheterna, inklusive pensionsrättigheter, för de anställda. SULF betonar vikten av att förenade anställningar inte får resultera i sämre villkor för anställda, såsom delade anställningar ofta gör i avseende på pensionsinbetalningar och andra socialförsäkringsmässiga förmåner.

En del av dessa frågor ankommer på oss som parter på arbetsmarknaden att hantera, men givet att förenade anställningar berör arbetsgivare inom olika sektorer finns det särskilda utmaningar såsom att partsförhållandena ser olika ut. Det är dock viktigt att det säkerställs att det inte finns författningsregler som förhindrar en samordning av förmåner. Andra frågor som väcks gäller arbetstiden som riskerar att bli mer gränslös med mer gratisarbete som följd. Två halvtider riskerar ofta att summera till mer än en heltid. Det är därför viktigt att transparens, tydliga villkor, och skydd av arbetstagarnas rättigheter måste vara i centrum i detta arbete.

5.2 Tidsgränsen för anställning som biträdande lektor ska vara högst fem eller högst sju år från avlagd doktorsexamen

Förslag: Varje högskola ska själv få bestämma om tidsgränsen för att en person främst bör komma i fråga för en anställning som biträdande lektor ska vara högst fem eller högst sju år inom olika ämnesområden. Tidsgränsen avser tiden från det att en person har avlagt en doktorsexamen eller har nått motsvarande kompetens till dess tiden för ansökan till anställningen har gått ut.

SULF:s synpunkter: SULF avstyrker förslaget om att tidsgränsen för anställning som biträdande lektor ska kunna vara högst fem eller sju år från avlagd doktorsexamen.

SULF prioriterar anställningstrygghet högt och ser med oro på tendenser att förlänga osäkra anställningsformer, såsom tidsbegränsade anställningar för biträdande lektorer upp till sju år. Det är viktigt att reformer inom högre utbildning och forskning inte skapar längre perioder av osäkerhet för unga forskare som är i början av deras karriärer. Vi argumenterar för att tillsvidareanställning bör vara normen, och att steg som leder mot detta bör implementeras.

Även om flexibilitet till synes skulle kunna öka attraktiviteten i den akademiska karriären, riskerar den också att skapa otrygghet och förlänga perioden av osäkra anställningsförhållanden för unga forskare innan man blir aktuell för en anställning som biträdande lektor. SULF ser en stor risk i att förslagen leder till att den akademiska karriärstegen blir ännu mer osäker, vilket strider mot principen om trygga anställningar som är central för SULF och dess medlemmar.

Jämställdhetskonsekvensanalys

De föreslagna ändringarna i regleringen av akademiska karriärsteg, kring biträdande lektorat och förenade anställningar, bär med sig både möjligheter och risker i avseende på jämställdheten inom högre utbildning och forskning. SULF betonar vikten av att dessa förändringar genomförs med ett klart fokus på att främja jämställdhet och förhindra att oavsiktliga negativa konsekvenser uppstår. Det är känt sedan tidigare att kvinnor oftare lämnar akademien på grund av osäkerhet och dålig arbetsmiljö. Att ytterligare förläna osäkerheten genom att tillåta en 7-årsgräns ser vi som en risk för förlängd osäkerhet som riskerar att drabba kvinnor mer än män.

För Sveriges universitetslärare och forskare

Lars Geschwind
Förbundsdirektör

Karin Åmossa
Samhällspolitisk chef